

Mottagare
Regionstyrelsen

Äskande om stöd för fortsatt verksamhet från Länsteatern på Gotland

Förslag till beslut

- Äskandet avslås och fördelning av medel till Länsteatern hanteras i ärende RS 2025/50, Fördelning av medel till regionala kulturinstitutioner inom Kultursamverkansmodellen 2025.

Sammanfattning

Länsteatern har inkommit med ett äskande om permanent ramförstärkning om 1,5 miljoner kronor för att kunna bibehålla ett utbud i nivå med dagens satsningar. I äskandet lyfter Länsteatern att institutionens självfinansieringsgrad ökat under år 2024 och institutionen beskriver en oro för att detta kan påverka uppdraget negativt.

Kultursamverkansmodellen finansieras gemensamt av stat och region. Under ett flertal år har uppräknings från staten varit låg och inför år 2025 minskas anslagen inom modellen från statlig nivå vilket innebär utmaningar för samtliga institutioner inom kultursamverkansmodellen. På Gotland blir det extra kännbart, på grund av en hög andel statlig finansiering.

Samtidigt har den regionala uppräknings för medlen inom kultursamverkansmodellen ökat från 2 % till föreslagen uppräkning 4 % 2025. Region Gotlands ekonomi är just nu ansträngd och ett effektiviseringskrav på 1 % årligen för åren 2025, 2026 och 2027 är beslutat. Det ekonomiska läget innebär utmaningar för alla verksamheter.

I ett regionalt perspektiv är finansieringen till institutionerna inom kultursamverkansmodellen hög jämfört med övrig stödgivning. Behov av höjd finansiering ses för samtliga institutioner utifrån läget men samtidigt finns ett stort behov inom områden med svag struktur, stöd till de fria aktörerna, utveckling av verksamhetsanpassade lokaler och breddat deltagande, framför allt mot ungdomar.

Regionstyrelseförvaltningen ser positivt på de möjligheter som Länsteaterns ökade självfinansiering innebär för verksamhetsutveckling och möjlighet att uppnå de kulturpolitiska målen.

Med bakgrund av den samlade bedömningen föreslår

regionstyrelseförvaltningen att äskandet ska avslås och att fördelning av medel till Gotlandsmusiken hanteras inom ramen för ärendet RS 2025/50, Fördelning av medel till regionala kulturinstitutioner inom Kultursamverkansmodellen 2025.

Ärendebeskrivning

Länsteatern har inkommit med ett äskande om permanent ramförstärkning om 1,5 miljoner kronor för att kunna bibehålla ett utbud i nivå med dagens satsningar. I äskandet lyfter Länsteatern att institutionens självfinansieringsgrad ökat under år 2024 och institutionen beskriver en oro för att detta kan påverka uppdraget negativt.

Kultursamverkansmodellen finansieras gemensamt av stat och region. Under ett flertal år har uppräkningsfrågan från staten varit låg till alla regioner vilket över tid urholkat institutionernas ekonomi. På Gotland blir det extra kännbart, eftersom andelen statlig finansiering till kultursamverkansmodellen är mycket högre än i andra regioner. År 2024 uppgick den statliga finansieringen till 54 % på Gotland jämfört med 31-33 % i övriga regioner. Trots årliga regionala indexuppräkningsökningar om 2-4 % innebär detta en utmaning för samtliga kulturinstitutioner på Gotland.

Syftet med kultursamverkansmodellen är att skapa en stabil grund för regional kultur, för att främja ett jämlikt kulturutbud för alla Sveriges invånare. Den regionala fördelningen har därför historiskt skett utan större förändringar, som en del i att skapa långsiktighet för de regionala kulturinstitutionerna.

Region Gotland fördelar en mycket stor del av befintliga medel för kultur till aktörerna inom kultursamverkansmodellen. I arbetet med bidragsöversyn på kulturområdet (RS 2022/1473), noterades i kartläggningen att det främst finns behov av ökad regional finansiering till de fria aktörerna – kulturskapare och organisationer utanför kultursamverkansmodellen – för att nå målen om långsiktig hållbarhet, attraktionskraft och platsutveckling.

Regional uppräkning av medlen till kultursamverkansmodellens institutioner har skett med ca 2 % årligen. För 2024 gavs regional uppräkning med 3 % och 2025 föreslås uppräkning med 4 %. I övrig stödgivning till kulturområdet har uppräkning endast skett inom verksamhetsstöd till kulturorganisationer.

I fördelningen för kultursamverkansmodellen 2024 fördelades 18 % av medlen till teaterområdet, vilket innebär en tredjeplats efter musik och kulturarv.

Tabell: Områdesfördelning inom kultursamverkansmodellen 2024

Områdesfördelning KSM 2024	kr	Andel
Dans	912 863	2 %
Film	3 395 463	6 %
Konst och form	4 066 396	8 %
Kulturarv	14 803 863	28 %
Litteratur och biblioteksverksamhet	2 746 363	5 %
Musik	16 310 963	31 %
Slöjd	1 318 029	2 %
Teater	9 653 063	18 %
SUMMA	53 207 000	100 %

Behovet av ökad kompletterande finansiering har länge diskuterats nationellt och är idag ett viktigt utvecklingsfokus för samtliga kulturinstitutioner. Flera institutioner har utmaningar med att ha stora fasta kostnader såsom för personal och lokaler och behov av att öka självfinansieringsgraden. Länsteatern har gjort en satsning på verksamhet som ger extern finansiering samt har en projektbaserad organisation med färre fasta kostnader, vilket skapar flexibilitet och minskad sårbarhet för variationer inom den offentliga finansieringen.

I uppföljningen av kultursamverkansmodellen 2023 ses att de producerande verksamheterna, vars fokus är publik verksamhet till skillnad från främjande verksamheter, uppvisar stora skillnader i självfinansiering. Gotlands museum hade mer än hälften externa intäkter (57 %) och Länsteatern 29 %. Olika områden har dock olika möjligheter till egenfinansiering.

Tabell: Självfinansieringsgrad producerande verksamheter.

Producerande verksamheter	Totala intäkter, mnkr	Varav KSM, mnkr	Självfinansiering, av total	Kommentar
Gotlands Museum	38,9	16,7	57 %	1 krona KSM växer till 2,33 kr.
Länsteatern	12,7	9,1	29 %	1 krona KSM växer till 1,40 kr.
Gotlandsmusiken	17,7	15,4	13 %	1 krona KSM växer till 1,15 kr.

Som självfinansiering räknas alla intäkter utanför offentliga stöd, exempelvis biljettintäkter, uppdrag, medlemsavgifter, sponsring, projekt, donationer och olika typer av gräsrotsfinansiering såsom crowd funding. Behovet av kompletterande finansiering är nationellt på grund av vikande statligt stöd under många år och på årets kulturpolitiska arena Folk och Kultur drog seminarier på ämnet fulla hus.

Kultur- och fritidsavdelningen prövar under 2025 ett nytt arbetssätt kring projektutveckling, för att skapa bättre förutsättningar för hela Gotlands kulturliv i arbetet med projektfinansiering. Inom ramen för detta kan förvaltningen stötta Länsteatern i processen med projektansökningar.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen ser en ekonomisk utmaning för samtliga institutioner inom kultursamverkansmodellen, till följd av de beslut staten tagit kring neddragning av medlen till modellen och tidigare låga uppräknings som över tid urholkat modellen. Samtidigt har Region Gotland ekonomiska utmaningar och därutöver ett effektiviseringskrav på 1 % årligen för åren 2025, 2026 och 2027. Hur detta effektiviseringskrav kommer att fördelas är inte beslutat, men det ekonomiska läget innebär utmaningar för alla verksamheter. Regionstyrelseförvaltningen gör därför bedömningen att Region Gotland inte har möjlighet att täcka brister i den statliga finansieringen.

Regionstyrelseförvaltningen ser positivt på Länsteaterns ökade självfinansiering, och de möjligheter detta innebär för verksamhetsutveckling och möjlighet att uppnå de kulturpolitiska målen.

Behov av ökad regional finansiering ses framför allt inom områden med svag struktur och fördelningsmässigt är teaterområdet inte ett svagt område. Ökat behov av stöd finns också till de fria aktörerna, utveckling av verksamhetsanpassade lokaler och breddat deltagande, framför allt mot ungdomar.

Med bakgrund av detta föreslår regionstyrelseförvaltningen att äskandet ska avslås och att fördelning av medel till Länsteatern hanteras inom RS 2025/50, Fördelning av medel till regionala kulturinstitutioner inom Kultursamverkansmodellen 2025.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse Bidragsöversyn kultur och fritid 2022-10-25, RS 2022/1473

Projektrapport. Stödgivning inom kulturområdet 2022-11-08, RS 2022/1473

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-02-07

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Angelica Andersson Fihn
Avdelningschef kultur och fritid

Skickas till

Länsteatern på Gotland